

3-ik szám. Január 16. 1868.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS:
SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ:
EMICH GUSZTÁV.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi **RUSZ K.**

Előfizetési feltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja : 3 hasabos petitsor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

Az előfizetések a a hirdetményl illetékek a kiadóhivatalba (Barátok-tere 7-dik sz.)
a léziratok pedig a lap szerkesztőségéhez (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
levelekben intézendők.

PEST, 1868.

NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV

N. AKAD. NYOMDÁSSZÁLL.

TARTALOM.

Cikkek: „Rajzok Konstantinápolyból.“ *Reményi Károlytól.* — „A Kain-jegyek.“ (Bessély) *Vadnai Károlytól.* — „Bártfa város régiségei.“ *Mykowsky Viktoról.* — Kosuth ünnepélyes fogadtatása Angliában.“ *Szokoló Viktoról.* — „Doggenfeldi Vetter Antal, honvédtábornagy.“ *Beck Antaltól.* — „Magyar sszadkművesség 1861-től 1867 végéig.“ *Erődy Bélától.* — „Egy hét története.“ *Vadnai Károlytól.* — „Vegyes közlemények.“ — „Szerkesztői üzenetek.“ — „Ujdonságok.“

Képek: „Az At-Meidán Konstantinápolyban.“ (Eredeti fénykép után.) — „Sámson szobra a bártfai városházán.“ (*Mykowsky* rajza.) — „A bártfai levéltár régiségei.“ (*Mykowsky* rajza.) — „Kosuth Lajost üdvözlők a southamptoni angolok, 1851. okt. 23-kán.“ — „Temetés a velencei Orfano-csatornán.“ — „Abisziniai típus.“ — „Egy velencei arca temetése.“

Szerkesztői üzenetek.

— *Győrre:* Sz. S.-nak. A kérdéses szerkesztőségről nincs semmi tudomásunk.

— *Brassóba:* T. K. Megkaptuk. Ama helyirati cikkeket csak rajzok kíséretében közölhetnők, de a bolgáreredetű oláhok szokása íról írtakat azok nélkül is szívesen fogadjuk.

— *Bécsbe:* dr. H. A.-nak. Kiadjuk.

— *Münchenbe:* M. M.-nak. Intézkedtünk. Kőzelebb magán levelet küldünk.

— *Mármaros-Szigetre:* H. bácsinak. A levelet testvérlapunk, a „*Heti Posta*“ legközelebbi számában közöljük. Az ígérteket várjuk.

— *Orosháza:* Tante grazie!

— *Szigetvárra:* M. F.-nek. Szívesen fogadjuk a kérészetet a „*Hazánk*“, valamint a levelezést a „*Heti Posta*“ számára.

— *Keszthelyre:* B. D.-nek. Megkaptuk s csak az alkalmat várjuk.

— *S. A. Ujhelyre:* V. K. B.-nek. Csinos mindkettő, de e neműekre ritkán van terünk. A mi pedig az egyiket illeti, a külírodalom ily termékei közt nemcsak a *csinosat*, de a lehető legjobbakat keressük.

— *Székesfehérvárra:* „Szilveszter éjjelén.“ Kicsé elkésett arra nézve, hogy alkalmi legyen. Különben a közlendők sorába helyezzük.

— *Hamvára:* T. M.-nak. Mire e soraink megjelennek, már alkalmasint oda érkezett. Némi késedelmet okozott az egymásra jött két ünnepnap, mert olyankor azok nem dolgoznak s a csomag akkor érkezett.

— „*A Dunához*“ — „*A tüzér*“ és „*A fumesi tengerparthoz*“ című versek ugyan dicséretes érzelmekből erednek, de nem eléggé művésziek.

— *H. Bősörménybe:* Az illető rovat kezelője kezei közé került.

— „*Visszalérés a hazába.*“ Béranger e szép fordításban visszaadott szép dalát közölni fogjuk.

— *Szabadkára:* S. A.-nak. Meg van rendelve, szíveskedjék tehát az ottani póstán tudakozódni.

— *Pesten:* „*A strőr*“ emlékeztet Tóth Kálmán egy hasonló tárgyú költeményére.

— *Vattára:* T. E.-nek. Horác szép költeményét örömmel vettük.

— *Pesten:* Cs. S.-nek. Jönni fog mindkettő, hanem az illusztrált dolog alkalmasint előbb.

A kiadóhivatal üzenetei.

Kérjük lapunk azon t. előfizetőit, kik lapunk ez évi első számait több példányban kapták, szíveskedjenek a tévedésből kapott felesleges példányokat kiadóhivatalunknak visszaküldeni.

— *Tenkére:* T. F. Szíveskedjék az illető köteteket árai megjelölésével együtt, a kiadóhivatalhoz küldeni, mely tulajdonuk, ha keresi azokat valaki. Amaz 1 ft 50 krt szíveskedjék V. I. urnál reklamálni.

— 30 frttel eladó a „*Hazánk*“ 1865. 1866 és 1867-dik évi teljes folyama, három kötetben értekezhetni ez iránt S. A. - Ujhelyre I. Boros János urhoz intézendő levélben.

Ujdonságok.

— (Münchenben államsegélyzés mellett) időző kiváló tehetségű festsz hazánkfia, Munkácsy Mihály, kitől lapunk most évi folyamaiban már több eredeti felfogású rajzot közlünk, közelebb ismét egy ily kompozícióval örvendezteté meg lapunkat, mely illusztrációul szolgál Petőfi egyik ismert dalához. Mint tudjuk, a Petőfi költeményei tulajdonosa, Emich úr, már rég foglalkozik azon eszmével, hogy Petőfi költeményeiből oly illusztrált kiadást rendezzen, milyen a Doré és Bayard által rajzolt Béranger s közelebb Tennysonnak ugyancsak Doréé illusztrációival megjelent költeményei; ha tehát Emich úr népszerű eszméjét valósítja, Petőfi illusztrátorául mostani életképfestőink közül az eredet felfogásu s költői ihlettel is bíró Munkácsynál alig ajánlhatnánk jobbat. Ugyancsak Munkácsy nemrég, „*As elakadi szénászszekék*“ című magyar életképet állított ki, melyről a bajor főváros illetékes kritikai lapjai nagy elismeréssel nyilatkoztak; e kép közelebb a bécsi mútáraltban is ki lesz állítva s mert a delegáció ülésai alkalmából most úgy is sok pénzes magyar ur lesz fenn

Bécsben, ajánljuk figyelmükbe megvásárlás végett ezt a képet, akár maguk, akár a muzeum számára.

* (A zagrabi tartománygyűlést) nem nyithatták meg azon a napon, melyre kitzúve volt, t. i. jan. 8-dikán. Ennek oka a Bécs felé megakadt közlekedés volt, mert a királyi leirat Zágrábba déli 12 óráig nem érkezett meg. A tartománygyűlés tehát másnap (9-ikén) nyílt meg. A királyi leirat felszólítja az országgyűlést, hogy a Magyarországgal való kiegyezkedés tárgyában küldöttséget válasszon Pestre. A gyűlés a báni helytartó személyesen nyitotta meg. A követek igazolása után azonnal a küldöttség megválasztásához fog a gyűlés, aztán pedig bizonytalan időre elnapolja ülését.

* (A múlt hét utolsó napjaiban Bécsben) arról folyt az értekezés, vajjon az államadósság kezelése a lajtháninneni, vagy a birodalmi pénzügyminisztert illeti-e? Mindazok után, miket beszélnek, alapos ok van hinni, miszerint a kérdés akként fog eldöntetni, hogy az államadósságok „kizáró-

Negyedik évi folyam.

3. szám.

Január 16-án. 1868.

Rajzok Konstantinápolyból.

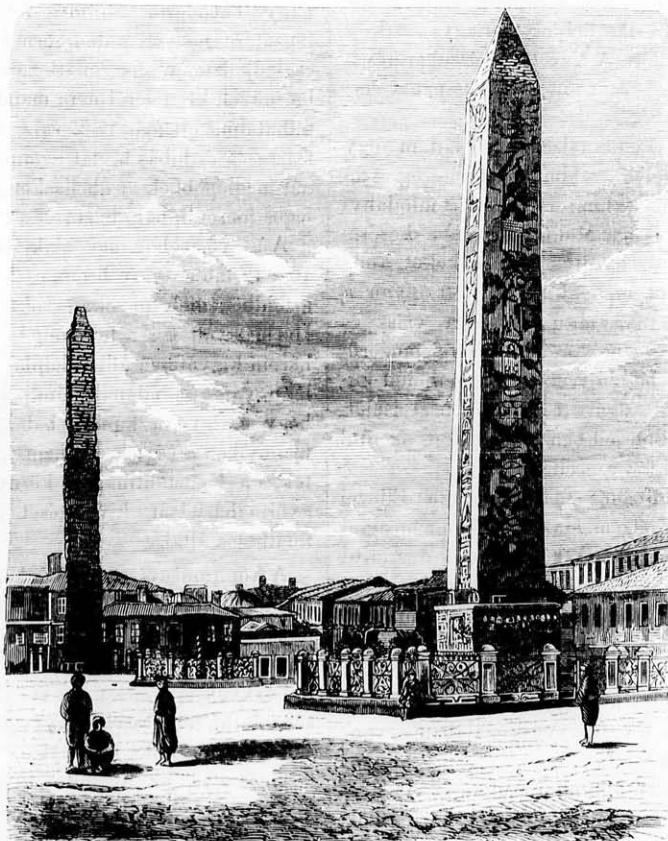
A stambuli At-Meidán (hypodrom) multja és jelene.

Byzanc legnevezetesebb tere : a hypodrom, a mai | Hol I. Achmet gyönyörű hat-minaretos mecsetje
Stambulnak is
főterét képezi ;
a török elneve-
zés : A t-M o i-
d á n, egyszerű
fordítása a gör-
ög szónak. —
Verseny-térül
használt a
mindkét nem-
zet.

Csalódás is
volna azt hin-
ni, hogy az oz-
manok, midőn

Konstantiná-
poly uraivá lő-
nek, az ott ta-
lált görög kul-
turából mitem
tartottak volna
meg ; ismerték
azt már előbb
is gyakori
érintkezéseik-
nél fogva s er-
köleseiből nem
egyot átvették,
jót roszt vál-
takozva. Mely
állításunk bő-

vobb fejtegetése helyett azonban maradjunk csak
ezúttal a fölvett tárgynál : az At-Moidán leírásánál.

Az At-Meidán Konstantinápolyban. (Eredeti fénykép után.)

büszkélkedik,
ettől keletre ter-
rül el a hosszu-
kás tér, mely
az olimpszerű
versenyjáté-
koknak, külö-
nösen a görög
képzőművé-
szetnek utolsó
menhelye volt.
De nemesak a
természetes
fejlődés, hanem
mesterséges
uton is ipar-
koddak a ke-
letrómai caesá-
rok e térnek,
melylyel palo-
táik összeköt-
tetésben állot-
tak, tényt köl-
csönözni : meg-
rabolták egész
Görögországot ;
Athén, Tralles,
Sobastia, Chal-
kis, Satalia,
Antiochia, Cy-
prus, Kréta,

Rhodos, Chios, Nicca stb. templomait és nyil-
vános tereit foszták meg főekességeiktől, s min-

dent a hypodromra, az isten szabad ege alatti ezen muzeumba helyeztek át; miért? hogy később flandriai Balduin és a velencei vak doge: Dandolo, keresztesvitézeinek legyen mit szétrombolniok!

Azon számtalan belső párharc, melyek nem egy byzanci császár trónjába kerültek, s melyeknek fő színhelye többnyire a hypodrom volt, kimelölleg járt el a szobrászat remekei iránt, sőt el lehet mondani, hogy a legmostohább politikai körülmények között is, a keletrómai birodalom megdőléig, a görögök előszeretettel kezelték a művészetet.

De örökre szégyenfolt marad az a barbárság, melyet a fentemlített keresztes vitézek a XIII. század elején Byzantiumban elkövettek, úgy hogy műtörténelmi szempontból eldönthetlen, ha vajjon ök-e, vagy a később jövő törökök ártottak többet?

Csoda, hogy sértetlen maradt az a négy remek ló, mely most Velencében a sz. Márk templom portáléja fölött ékeskedik, a latinok általi földulás előtt pedig Konstantinápolyban ugyancsak a hypodrom terén állott. A legtöbb éreszoborművet csak azért rontották szét, hogy belőle pénzt verjenek!

Az At-Meidán szomszédságában láttam egy török muzeumot, telve szebbnél szebb görög szobor-fejekkel, mintha valami nagy bűnért mindannyit lenyakazták volna. Mahmud szultán dicseretére válik, hogy összegyűjtette a töredékeket, s oda rakatta a janicsárok mellé, kiket kiirtott ugyan a földszinéről, de életnagyságu alakjaikat, viasz- és gipsz-mintákban, az utókor rémülésére megörökíté. Ugyanitt egybegyűjték még a Mahmud korabeli összes török udvari és állami tisztviselők alakjait, régi kosztüm-jekben melyeket azontul európaias öltönyökkel cseréltek fel.

Ebből áll a nyilvános török muzeum: Elbicei Atika, melyet mint jelzém, Mahmud khán, a mostani szultán atyja alapított. Ő kétségkívül e század egyik legnagyobb uralkodója volt, az első igazi török reformer, kinek legméltóbb jellemzésére szolgálhat egy mondása, mit róla a történet följegyzett: „Akarom, — ugymond — hogy minden alattvalóm, a muzulmán a mecsetben, a keresztény az ő templomában, s a zsidó synagógájában, egyenlően áldja uralkodóját!”

1826. június. 15-én Mahmud szultán az At-Meidánról vezeté hű csapatait a föllázadt janicsárok ellen, kik a szomszédos Et-Meidánon (húspiac) vol-

tak egybegyűlve. Több nap az után nem is viradt fel rájuk; a szultán lélekjelenléte a legnagyobb rálságot pár óra alatt hártá el a fővárosról. Pár óra alatt lön vége egy hatalmas katonai kasztnak, mely 5 századon keresztül rettetgeté Európát.

Csak néhány dűledező fal — a janicsárok felgyűjtött laktanyái, — hirdetik még e borszasztó napot.

A hypodrom emlékeinek százaiból pedig mindössze hármat őrzött meg a véletlen szerencse, 1) a képiünkön is bemutatott obeliszket, 2) a kigyó-oszlopot, végül egy pyramist.

Az obeliszek teljesen ép, a három-négyezer év mintha csak elsuhanat volna fölötte, még szíuét sem változtatta meg. Egy darab 60 láb magas, rózsás színű egyiptusi gránátból áll; talaja külön 12 láb magas, s 4 darab bronz talp köti össze felséjével. A görög és latin feliratokból, melyek a talapzaton olvashatók, kivettük, hogy az obeliszek még a keletrómai császárság keletkezése előtt hozottat át Egyiptusból; új helyén földrengés érte, s csak nagy Theodosius állittatá fel ismét mostani talapzatára, melyen a domborművek Theodósius és családja istenítésére vonatkoznak. Diesérót e domborművek kiviteléről nem mondhatunk, az alakok tulhatalmozottsága, rozsz rajz, a mozdulatokbani feszesség és hibás távlat azonnal szembeötlök; annál meglepőbbek az obeliszken szemlélhető függőleges hierogliphák, tiszta vésés tekintetéből.

A kigyó-szobor mai alakjában igen egyszerű. 10—12 láb esavart bronz oszlop vékonyodik ki a földből, melyről sokan sokfélekép vélekednek. Hármas volt t. i. a feje, mig le nem ütötték, és e három kigyófejen állt a delphii híres arany tripos, ha ugyan a mondának hiúni lehet. Valószínűbb, hogy e kigyó-oszlopnak babonás célja volt, a mennyiben a régiek a talizmánokban erősen hittek, s a Konstantinápoly környékén nyüzsgő kigyók elhárítását, kivészését remélek az oszlop föllállítása által.

A kőpiramisról, melyet biborban szűfletett Constantin állított legyen, melyet hajdan a 7 világ csodája után említettek, keveset mondhatunk. Magassága 80 láb, s hosszukás négyszeg kövei mész nélkül rakvák egymásra. Az idő már igen megviselé, sőt mintha ledűléssel is fenyegetne, pedig főállásához a törökök Európában uralma van kötve. Természetes, az ily hitet a görög nép táplálja. Vak szerencsében bizik, ki öntehetetlen!

Reményi Károly.

A Kain-jegyek.

— Beszély. —

Vadnai Károlytól.

(Vége.)

S este felé az orvos újra jött, de már künn volt Límbergi s, haragudva, hogy nem rendes házi orvosokat hívaták a városból, egy pedáns vén doktort. S még jobban haragudott, midőn a belépőt megpillantá. Egész vére felforrt, s nem tudta tartóztatni magát.

— Uram! — mondá — nekünk van rendes házi orvosunk, kit minden percen várunk. Köszönöm szíveségét; de hiába, ön még nagyon fiatal. Látogatásaért nem maradok adósa! Magamat ajánlom!

A fiatal ember egész zavarral mondá:

— Uram! én nem tolakodtam ide. Hivattak.

— Na jó, isten önnel!

Elment, s a fiatal nő szégyennel pillantott föl mondván:

— Az istenért, hogy tud ön így bánni egy emberrel, ki beteg nejét jó gyógyítani.

— Hát mért nem hívatlak még egyet valamely borbélyműhelyből. Tud is az ilyen fiatal ember valamit!

Eliz szívből fájlalta e jelenetet, s elhatározá, hogy az ifjú orvostól — ha csak teheti — bocsánatot kér. Midőn aztán felgyógyult, többször tett hosszabb sétákat, s mindig ohajtá, vajha találkozni vele! S egyszer csakugyan találkozott, s igen nyájasan köszönté.

— Orvos úr! — mondá neki, — megvallom, négy nap óta keresem önt. Férjem a minap megsértette, s nekem bocsánatot kell kérnem. Én okoztam az egészet, s feledje el érettem. Nem képzeli, mennyire sajnálom!

— Óh nagysád! — felelé az ifjú egész részvétellel, — nekem sokkal több okom van önt sajnálni. Egy életet tölteni el oly férj mellett, kinek a sértés természete. Én ismertem önt leánykorában. Láttam bálokban, s gyönyörködtem vidorságában. Sokszor mondtam: ez boldog nő lesz, s megérdemli. Bárha az volna!

Sokáig beszéltek részvétellel, őszintén s egy kis sé boldogan. Fiatal, tiszta szív volt mind a kettő: megértették egymást. Midőn elváltak: az orvos megcsókolá Eliz kezét, s az megszorítá az övét. — És álmódzni kezdtek.

Többször találkoztak így a fák alatt, és hosszasan beszélgettek, érezve, hogy a hang, melyen beszélnek, a szívből jó. Soha sem beszéltek szere-

lemről, csak érezték némán, boldogan, fájdalmasan.

Egy nap az orvos azt mondá:

— Eliz! én érzem, hogy ezentúl mindig keresni vágyom önt, s tudom, hogy azzal, ha keresném, még szerencsétlenebbé tenném. Elhatároztam, hogy elutazom. Egy bécsi kórházban rég megkínáltak egy állomással, most elfogadom. Mindennem össze van mállázva, s holnapután útra kelek. Holnap a napot a városban töltöm, de ha megengedi, este felé még eljövök, hogy öntől búcsút vegyek.

— Jól teszi, édes barátom, hogy elutazik. Én is kérem akartam önt erre. Legyen az egész egy álom, s ne több! Egy tiszta virág, melyet sivatag vesz körül. Nem maradok itt egyedül, itt lesz velem az ön emléke.

— S én bár elmegyek, nem felejtsem el soha.

— Ha kilenc óra előtt jó, megtalál kertünk végén a pavillonban. Még egyszer kezet szorítunk, s aztán örökre —

— Nem örökre Eliz! Hála istennek, még ifjak vagyunk.

S elváltak, és egyikök sem vette észre, hogy valaki nézi őket egy fa mögül.

Másnap épen a leggyönyörűbb holdas alkony volt, üde léggel, finom virággillatal, derült éggel. Kis madarak a bokrok közt édesen nyögdelő hangon hívták egymást. Az egész alkony mondhatlanul kedves nyitány volt egy tavaszi éj költészetéhez.

A pavillonban egymás közelében ültek az orvos és Eliz, oly illedelmes távolban s oly hangon beszélgetve, mintha mások is lettek volna jelen.

Ezalatt a kerti úton valaki közelgett. Egy másik valaki — a titkár — egy kanyarodásuál halaknál figyelmezteté:

— Együtt vannak!

Igen, együtt voltak, és nem gondoltak a jelenetre, mely hirtelen félbe szakítá beszédjüket.

Límberg dültől zaklatva, elvakulva rohant föl a pár lépesőn, s belékte az ajtót.

— Gyalázatosak! — kiáltá. — Fellmer, gyorsan egy gyertyáért, mítsem látok!

A félhomályban egy alak magasult föl előtte kérdeve:

— Mit akar?

— Ezt! — kiáltá a lázas ember, s kintvna

botjából a törst, homlokot vágta. A fölmagasútl alak hátrarogyott, s a nő felsikolta:

— Mit tettél?

— Elesufítám, — azzal futott ki, megijedve a vértől.

— Férjem! — kiáltá a nő utána.

— Én nem vagyok többé a te férjed, és te se vagy az én nőm! — kiáltá vissza, s tovább sietett. S egy óra múlva Fellmerrel együtt kocsiiban ült, és sietett vissza a városba, hogy beszéljen ügyvédjével, mert válni akart.

Én láttam kocsijukat, de a kik benne ültek, azokat nem ismerém. Nem is sejtém, hogy oly szörnyű közzel állanak hozzám! Ép az nap délután értem haza Londonbú, s atyám értesített, hogy jó anyám és testvérem künn vannak a nyaralóban. Siettem hozzájuk. Azt hittem, örömet viszek közéjük, de anyám sirva tárta ki karjait, s Eliz az ágyban fekvőde zokogott.

— Kérlek anyám! — mondá egy óra múlva, — valamit szeretnék közleni Vilmossal, a mit neked nincs bátorságom elmondani. Majd tőle fogod meghallani.

Magunkra maradván, Eliz elbeszélt őszintén mindent, tiszta vonzalmukat, melyet nem engedtek szerelemmé nőni, s elválásukat, mielőtt egymást még csak meg is ölelték volna.

Nyugtalanul jártam föl s le a szobában. Gondolkoztam mélyen, kedvetlenül, zaklatottan.

— Az orvos, mondd, itt közel lakik?

— A harmadik nyaralóban.

Elmentem, s egy régi jó ismerősre, az én kedves Rudányi Sándor barátomra találtam, kivel egykor sok kedves órát tölték, s ki előttem is gyakra. Ticsérgette kis Elizánkat, midőn az még csak kurta ruhákban járt.

— S te vagy z, Sándor?

— Én, édes barátom. Nézd, az a vadállat mily sebot harapott rajtam! — Homlokából folyt a vér.

— Ez a legkevesebb, — viszonzám, — mert ez begyógyúl. De szegény apám, anyám és szegény nővérem! Mi lesz belőlük? Elkérgeti valamennyit! De nem! Most jut valami eszembe. Mindketten azt mondjátok, hogy a pavillonban sötét volt, s te ép oly magas és barna vagy, mint én. Megállj, van egy éles törőd és fehér kendőd?

— Van!

— Add ide.

Hirtelen egy hosszú vágást ejték homlokom közepén, s érzém patakzani a meleg vért.

— Látod? Érted?

— Mi ez?

— A megsebesült kalandor én leszek. Igaz,

hogy ez hazudság, ez ámitás, ez rút dolog; de néha ép a roszból fejlik jó. Szüleimet megmentem, s a vén bolondnak visszaadom nyugalját! Az élet úgy is illuzió, s a mit hiszünk, azt tartjuk igaznak. Ha vétkeztetek volna, akkor most nem ontottam volna érttetek véretem.

— Óh, köszönöm Vilmos, köszönöm Eliz nevében, kit sok szenvedéstől mentesz meg.

Te pedig holnap okvetlenül utazzál el. Eliz nő, kinek nem szabad megfolelkezni kötelességéről; te pedig férfi vagy, a ki tartozol legyőzni tudni magadat. Szeress és várj. Nektek van időtök várni.

Másnap reggel Linberg — dühösen, oltókelten, bosszúsomjusan — kocsizott ki, mellette ült az ügyvéd, vele szemközt Fellmer.

Mind a hárman egyszerre léptek be.

— Szörnyűség! — kiálta Linberg, megpillantva az én bekötött homlokomat, a mint a pamlogon ültem Eliz mellett. — Nézze, ügyvéd úr, ez az az ember!

— Igen — felelém fölállva és meghajolva, — én vagyok Linberg úr sógora, Vilmos, ki tegnap érkeztem Londonbul, s a kit Linberg úr példás vendégszeretettel fogadott. Én megbocsáthatom, de homlokom sosem engedi el.

Különös tableau volt ez, a mit előttem láttam. Az ügyvéd esodálkozott, Fellmer úr reszkedett, Linberg úr pedig szaladozott, mint egy eszeveszett, hol anyámhoz, hol Elizhez, hol én hozzám, kérve bocsánatunkat.

— Én megbocsátok, — mondám, — de csak két föltétel alatt. Egyik az, hogy bízzék nejjében, s legyen hozzá jó; a másik, hogy csupja el ezt a gazembert!

Linberg azonnal a titkárnak rohant, kinyitá az ajtót, oldalba döfte nagy vitézül, s rá kiáltott: „Elpusztuljon a szemem elől!” Nom is láttuk többet.

E nap óta Eliznek csakugyan jobb sorsa lett, s nekem volt okom nem bánni meg, hogy ez egyszer életemben egy csalfa színjátékra szántam el magamat. Linberg sokat változott, s nem esett többé kétségbe, ha Eliz egy-egy fiatalabb férfival beszédbbe eszkekedett. Sőt bálókba is elvitte, s mutatá, hogy örül, ha táncolni láttá. Engem sem eszített többé vissza Londonba, hanem egy nagy fizetlet bizott vezetéseimre, és soha választékosabb kifejezést nem hallék tőle, (bizonyára Elizától kölesönzé,) mint akkor, midőn mondá:

— Vilmos! ez a te sebot köztem és közted egy mély örvény, mely bennünket elvალaszt. Rajta leszek, hogy aranyból csináljak hidat fölötte.

S valóban ez az üzlet alapítá meg szorenesémet, melyhez a te szived a boldogságot képesolá.

Azóta esaládunknak nincs többé drámája.

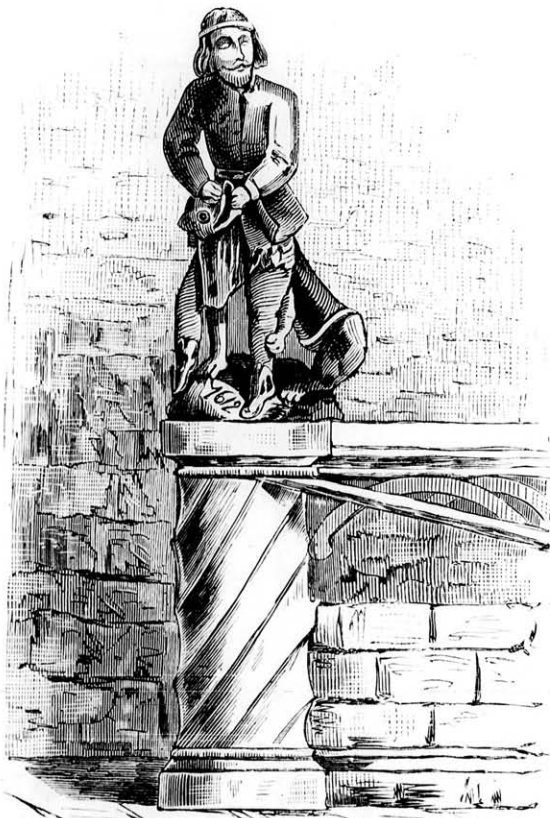
Limberg másfél év előtt halt meg esöndesen, nyugodtan, mindenét Elizre hagyva.

A mi Sándor barátunk pedig — mint tudod — holnap érkezik meg Bécsből, hogy őt, — a kít oly forrón szeret, — oltárhoz vezesse. Meg fogod látni, hogy milyen kedves ember! S meg fogod látni, hogy neki is van Kain-jegye. Tulajdonképen az övé az *eredeti*, az enyém csak — *másolat!*

Bártfa-város régiségei.

(Folytatás.)

A bártfai városház előcsarnokában még egy kisebb alak vonja magára a néző figyelmét, mely a lépcsőzet mellvédének egyik sarkoszlopán áll. Ezen, mintegy 3 lábnyi magasságú alakon, — mely Sámsonat ábrázolja, midőn az oroszlán száját tépi szét — észrevehetni már az egyénítés utáni törekvést: kétfelé választott körhaja homlokán szalag által tartatik össze, magyar bajuszt és szakált, továbbá — elég sajtáságosan — magyar szűk nadrágot és kurtaszarű, topánforma magyar szabású eszímát visel. A mi ezen alak, mely az erőt és bátorságot jelvésen képviselni látszik, kiviteli módját illeti, az szintén igen primitív, például az oroszlánból kö-

Sámson szobra a bártfai városházán. (Miskovszky rajza).

vetkeztetve, ezen faragványt bátran lehetne a tizenkettedik vagy tizenharmadik század román izlésű kezdetleges művének tartani, ha a talapzaton fehér festékkel mázolt 1619-ik évszám sokkal későbbi korra nem mutatna; de nézetem szerint mindannak dacára, ezen mű legalább is a 16-dik század elején készíttethetett, miután a felfogás és kivitel tekintetében tökéletesen megegyez a város házon levő, kőből faragott alakokkal. A mi pedig a rajta levő 1619-ik évszámot illeti, annak festékelő jelölése későbbben is történhetett, miután az

előcsarnokában még egy | eredeti évszámok, nagyobb

tartósság kedvéért, a régi műveken majdnem mindig az illető anyagba *bévéstettek*.

Megjegyzendő még, hogy ezen alakon régi festés nyomai is látszanak, miután kurta felöltönye veres, eszímája pedig sárga színezetet mutat.

Ezen Sámson-féle szobrot a mellékelt rajzon szemlélni lehet.

A városház tanácsterme, melybe az előcsarnokból diszkapun juthatni be, elég tágas és fellette szép gerendázatos menyezettel bír, melynek egyes gerendái szépen vannak párkányozva, és a mellék gerendákkal négyszögletű mezőket képeznek. A terem kollő közepén, a menyezetről szép kivitelű, hatkaros gót eszillár lóg le, sárga

részről készítve, 1544. évszámmal ellátva.

A terem falazatain újabbkori festésnek megmaradt részleteit láthatni, hol jóniai oszlopos csarnokok alatt (?) különféle allegóriai alakok, mint az erő, hit, igazság, bölcsesség, bátorság, tudományosság, s több effélék szürke színezettel vannak festve.

Ez alakok az architektúrával együtt szabályszerűleg és szépen vannak festve, azonban tekintve a terem, nevezetesen a városház gót izlését, nem illenek ide, annál is inkább, miután a klasszikus görög építészeti izlés majdnem homlokegyenest

ellenkezik a gót építészet modorával, mivel a görög izlésnél a szélességi, a gótnál pedig a magassági méretek túlyomók, s azért hol e két izlés együtt van, ott öszhang majdnem lehetetlen.

Miután e terem falairól a festés sok helyütt már lehámlott, s a mennyezet sínes stílszerűleg ékesítve: remélteni lehet, hogy e város tanácsa, tekintetbe véve e terem stíllelles s már ügyis hiányos feldiszlítését, azt a gót izlésnek megfelelően nemskára újíttatni fogja.

A tanásterem nyugatioldallalának egy kis aajtán keresztül, a híres és régi okmányairól országos nevezetességi városilevéltárba juthatni, hol tűzmentesen, szép szekrényekben, számtalan nevezetes régi okmány függő pecsétjeivel s több másféle régiségekkel együtt létezik.

Az érdekesebb régi tárgyakat a mellékelt képen híven ábrázolva láthatni, s azok magyarázata következő:

A középen álló lovassági zászló Tökölyi huszár-ezrednek zászlója volt; miután Tökölyi Imre t. i. hadaival 1683-ban Bártfára jövé, egy bizonyos Guth Dániel nevű szekretáriusát város bírójává tévé, s ezen lobogó alatt egy új városi bandériumot alakított.

A lobogó kelméje sötét rózsaszínű, virágokkal és egyéb díszítményekkel átszőtt selyem, 2 láb hosszú és 1 láb 11 hüvelyk széles, egyik oldalára az ország, a másikra pedig a város kettős bárdú és ügy folyamú címere 1683-dik évvel van festve; a lobogó széleit pedig veres és zöld színű selyemrejtos szegélyzet veszi körül. Hét láb és 7 hüvelyk hosszú rúdja aranyozott lándzsában végződik.

E zászló mellett látható egy régi, alkalmasint a

16-dik századból való, hegyes szuronynyal ellátott bárd, és egy régi puskaeső, mely alsó végén gyújtó lyukkal, felső végén pedig horoggal van ellátva; ezen lökészülék igen kezdetleges alakú s valószínűleg a 17-dik században divó ugynevezett francia *Arquebuse*, (Hackenbüchse,) melynek használatánál a eső földbe szurt villaforma rudra tétetett, és égő kanóccal süttetett ki; — ezen vaseső mintegy 80 fontot nyom; — célszerűbben használtattak ezen pusák a várak megvédésénél, midőn azokkal a bástya vagy várfal lörésein keresztül az ostromlókra végzett ölomdarabok és szegek szórattak.

Továbbá ezen levéltárban őriztetik még négy régi pallos, melyekkel — miután a város még Nagy Lajos királyunk alatt, 1365-dik évben is, pallosjoggal felruházottatott — a rablók és gonosztevők a városon kívül, azon a helyen, hol még mai napig is egy emlékoszlop látható — lenyaktattak. Gyakran történt azonban, mint a levéltárban lévő kivégzési jegyzőkönyv bizonyítja, hogy csakély áthágásoknál — például méhkas lopásért — kimondatott a halálítélet.

Ezen négy pallosnak bőrrel bevont fátokjai vannak, melyeket használatkor

A bártfai levéltár régiségei. (Miskovszky rajza.)

szíjak segítségével a bakó derekára felköthetett; a legnagyobb pallos 3 láb 10 hüvelyk, a legkisebb pedig 3 láb 4 hüvelyk hosszúsággal bír; acéljok még most is eléggé éles, s biztosabb használat végett két kézre való hosszú keresztmarkolattal vannak ellátva.

Megemlítendőnek vélem a ritkaságánál fogva érdekes, ugynevezett *viaszktáblát*; ez mintegy 1 □ lábnyi fatábla, felülete viaszkkal van bevontva, melyre régi időkben — még a papirus használ-

lata előtt — hegyes eszközzel (stylussal) irtak, helyesebben karcoltak.

Végre van még a levéltárban egynehány velencei üvegből készült, úgy látszik 16-dik századbeli, szép díszítményekkel és a város címerével ellátott pohár, melyekből hagyomány szerint —

miután a város az előbbi századokban a Hegyalján szőlőkkel is birt — a város atyái díszlakomák alkalmával Bachusnak áldoztak.

(Vége köv.)

Myskovszky Viktor.

Kossuth ünnepélyes fogadtatása Angliában.

I.

Magyarország volt kormányzója, Amerika és Anglia közbenjárása folytán, csak 1851 ki szept. közepén hagyhatta el a kisázsiai Kiutahiát, Ausztria által kijelölt foghelyét. Elindulása diadalmenethez hasonlított, maga a török nép is mindenütt a legnagyobb lelkesedéssel fogadta őt s Amerika egy hadihajót, a „Mississippi“ bocsátotta rendelkezése alá. Utitársasága nevéből, két kis fiából s a Genua mellett hat év előtt elhunyt Vilma leányából, ezek nevelőjéből Karádyból, titkárából Gyurmán Adolfból, az 1848—49-iki hivatalos „Közlöny“ volt szerkesztőjéből, hadsegéde és barátjából: Ihász Dániel ezredesből s néhány honvédtisztből, összesen mintegy 20 személyből állott.

Kossuth elejénte egyenesen Amerikába szándékozott vitorlázni, hová a hatalmas köztársaság kormánya s népe őt és száműzött társait a legnagyobb rokonszenvtől sugalt vendégszeretettel hivta meg. De a világ azankori legnevezetesebb emberét, Kossuthot, a híres szónokot és ünnepelt szabadsághóst N. Britannia népe is lázas vágygyal várta, mindenféle ünnepélyes módon óhajta előtte mély tiszteletét és rokonszenvét kifejezni, bár az orosz beavatkozást ellensúlyozni nem akart s így a vesztünknek részben oka lett Palmerston miniszterelnök, s néhány osztrák zsoldban levő angol lap, mindenkép igyekezett lelohasztani a legmagas fokra emelkedett Kossuth-kultuszt.

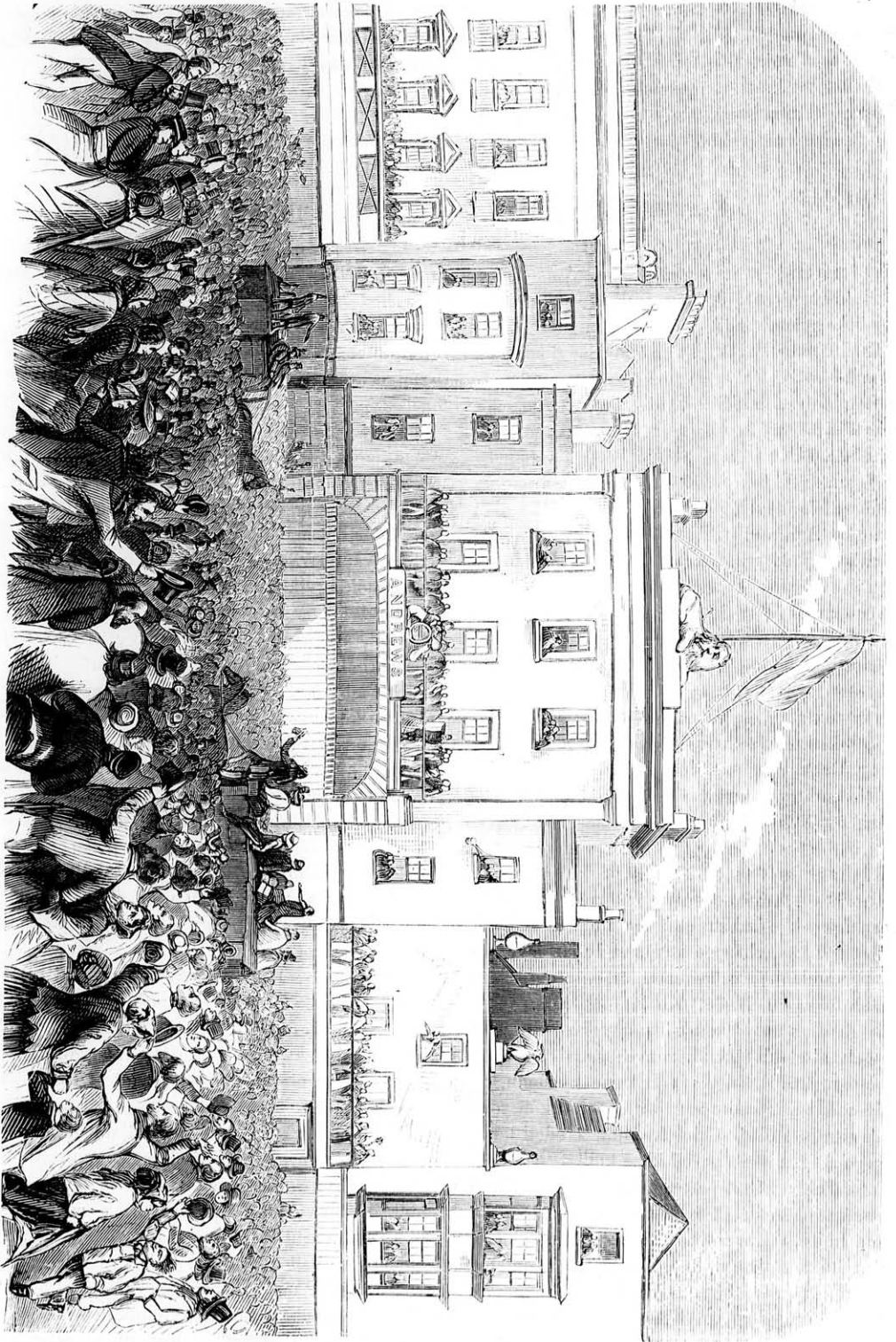
Azonban az angol lapok legnagyobb része már hónapokkal előbb egész bizonyossággal irt Kossuth látogatásáról, s így a volt kormányzónak, ki leigázott hazája részére a szabad népek rokonszenvét és segélyét óhajta kieszközölni, eredeti terve ellenére Anglia ölelő karjai közé kellett sietnie.

Marseilleben akart partra szállani, hogy Franciaországon keresztül folytassa útját; azonban Napoleon Lajos, a francia köztársaság akkori elnöke, ki attól tartott, hogy Kossuth lelépti nyomában mindenféle a szabadság virágai fakadhatnak, s ki már ekkor is dolgozott azon véres lépésén, melyen két hóval később a császárság zsarnoki trónjára lépett, — megtiltá rendőrsége által Kossuth-

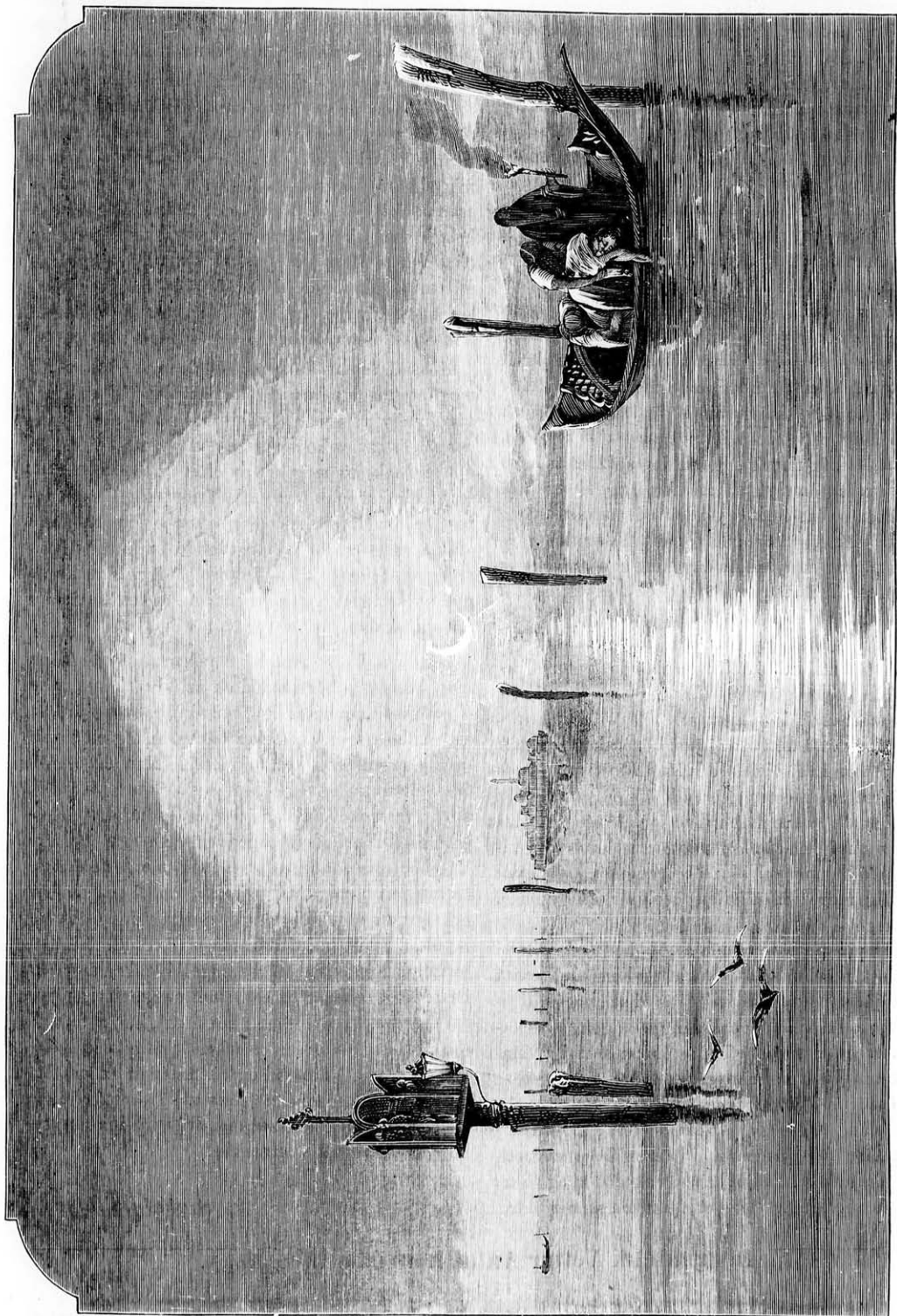
nak a francia területre lépést. De a nép őszinte ragaszkodását s lelkesedését el nem fojthatá. Ötvenezer léleknel több csődült a kikötőbe, csónakraj lepte el e vizet, viharként zúgott az éljenzés tisztelegő küldöttségek jelentek meg a „Mississippi“ földézetén, s az általános lelkesedés jellemzőjeül följegyzék az azankori hírlapok, hogy egy matróz csónakjából a tenger hullámai közé veté magát s egy mértföldnyire uszott Kossuth hajója után, hogy a nép jogai ihletett védőjével kezelt szorítson. Marseilleben bocsátá ki Kossuth ama híres kiáltványát a francia néphez, mely velőkéig ható szózatainak egyik legkiválóbbja.

A Földközi-tenger kapujánál, Gibraltárban is, hol kilenc napig időzött, nagy tisztelettel s díszlakomával fogadá őt az angol várórség, valamint Cadixban, Spanyolországban, az angol s amerikai konzulátus; de még nagyszorübbek valának a számára rendelt ünnepélyek Lisszabonban, Portugallia fővárosában, hol a nép s a társadalom minden osztálya igyekvék irányában való szeretetét s csodálatát kifejezni. Itt a Braganza-palotában volt szállva, hol Saldanha s a portugal szabadelvü párt több száz kiváló férfi küldöttséggel üdvözölte, a portugal nép nevében feliratot nyujtván át neki. Még maga a király is tisztelegte nála titkársa személyében.

E közben N. Britániában már mindenféle folytak az előkészületek Kossuth elfogadására. Hírlapi viták és roppant népes meetingek folytak, melyekben azon tanácskoztak, hogyan ünnepeljék Magyarország kormányzóját? Kossuth s az emigratio ügyében London s más városok polgársága több kérvénnyel fordult Palmerstonhoz, sőt ez ügyben még a parlamenthez is nyujtott feliratot. Southworkban, Manchesterben s minden jelentékenyebb városban előre tartottak meetingeket, s Dudley Stuart, Gilpin Károly s az Anglia történetében halhatlan nevű Cobden Rikárd parlamenti tagok, (mely utóbbinak életirataival s arcképével nem sokára megismertetjük olvasóinkat.) „Kossuth-found Comitéet“ — Kossuth-pénzalap bizottságot — alakítottak, melyre az aláírások a leg-

Kossuth Lajost üdvözlik a southamptoni angolok, 1851. okt. 23-dikán.

Temetés a velencei Orfano-csatornán. (Szöveg a „Vegyes” közt.)

nevezetesebb bankoknál fogadtattak el, s ezenkívül Kossuth látogatásának emlékére emlékpénzt verettek. Először határozta, hogy London városának testülete feliratot nyújt át Kossuthnak s hogy a kormányzat annak elfogadására lord Dudley Stuart nyílt kocsijában viszik a Guildhallba, (a város dísztermébe.) Birminghamban, Marlebonban, Hampshireben, Kirealdyben (Skóciában) és számos más városban szintén előre elkészíték a Kossuthnak átnyújtandó feliratot, s a marlebonci nagy meetingben köztetszék közt említék, hogy a világkiállítási palota bizottmánya készen nyilatkozott azt rendkívülieg is megnyitni, ha Kossuth a kiállítás bezárta után érkeznek meg. Birminghamban elhatározták a várost nagyszerűen kivilágítani. A southamptoni polgármester kénytelen volt egy külön titkárt venni szolgálatba a Kossuth megérkezésére vonatkozó levelezések kezelésére, mert az ország minden részéből naponként számos levelet kapott, melyben kérék őt, hogy Kossuthtól kéziratot, habár csak egyszerű névalírást is szerezzen; ezenkívül özönnel kapott Kossuthhoz intézett röpiratokat, költeményeket, zeneműveket s mindenféle feliratot, azon kéréssel, hogy azokat a volt kormányzónak a hajóról kiszálltator kézbesitse. Megemlítjük még azt is, hogy egyik skót város elhatározta, miként Kossuthhoz intézett feliratát a hírneves regényíró, Walter Scott őt rokona (a Lochart-család) nyújtsa át.

1851. okt. 23-dikán, délutáni két órakor, jelezték Southamton kikötőjében a „Madrid“ nevű gőzös megérkezését, melyre Kossuth a „Missisippiről“ átszállott, hogy Angliába is térjen. A város utcáin erre azonnal beláthatlan néptömeg kezdett a kikötő felé hullámszni s az öböl egészen ki, a nyílt tengerig, megszámlálhatlan csolnak és yachtól hemzsegett.

Azon pillanatban, midőn a „Madrid“ a kikötőbe besiklott, minden hajó és yacht egyszerre lebozsátá vitorláját s legmagas árbocára diszlobogókat tűzött ki; a város minden harangja zúgott, zenekarok harsogtak s véghetlen örömjáz fogadta Magyarország volt kormányzóját, kinek üdvözlésére legelőször is a város polgármagya s Pulszky Ferenc feleségestől, egy bárkán sietett a „Madrid“ födözetére. A hajó nemsokára a kiszállóhoz evezett, mire Kossuth a mindjobban növekedő tömeg „hurrah“ és éljen-kiáltásai közt lépett ki a szárazföldre.

Minden angol igyekezett Kossuth egy kézszorításában részesülni s a megható elfogadás alkalmával egyetlen szem sem maradt szárazon.

Ezen, még a leghidegvértebb angolra nézve is felvillanyozó jelenet után, milyennek a nagy kikötőváros még sohasem volt tanuja, Kossuth magyar nemzeti zászlókkal s hazánk címereivel díszített négyfogatú hintóba szállott, mely előtt zenekar s számos zászlóvivő lépegetett, utána s köröle a beláthatlan ujongó tömeg. A menet a polgármagya háza felé, a Mansion-hous felé tartott, alig bírva áthatni a sokaságon. Minden ablakból kendőket lobogtattak, virágokat szórtak, „cheer“ (örömmre!) kiáltottak, s azoközben folyton zúgtak a harangok.

Kossuth levett kalappal állott a hintóban, s meghatottsága miatt alig birt szólani. Kossuth arcáról mely szenvedés kifejezése vala olvasható; magas és széles homlokát mely barázdák jeleztek, s a férfiak, kit még két év előtt az ország egyik legszebb férfianak tartottak, fejét ekkor már deres hajfürtök boriták; egészben véve azonban alakja még most is megragadó s magasröptü szellemet fejezett ki. — Testére sötét zöld attila s mult s kezében az ugynevezett széles karimájú Kossuth-kalap.

Midőn a koei Andrews polgármagya házához megérkezett, újból kezdődtek az üdvözlések, mire Kossuthot számüzött honfitársai inkább karjajikon vitték, hogysen kísérték a házba. A ház előtt ezer meg ezer ember állott, mindenfelé Kossuth areképét s életirátát osztogatták s a szülék magyarázták apró gyermekeiknek az általános öröm okát. Kossuth csak rövid ideig engedheté át magát barátai körében a viszontlátás örömeinek, mert nemsokára kilépett a polgármaggyal karon fogva a ház erkélyére s miután a tömeg ujongása-kissé lecsillapult, a polgármagya után maga Kossuth kezdett beszélni. Rendkívül tiszta ángolsággal elmondott beszédét a sokaság az előbbinél nagyobb ujongással fogadta. Erre a tömeg közül egy hang fölkiáltott: „Hozzátok elő gyermekeit!“ mire a kis Tódor s Ferenc, Vilmával együtt kilépett az erkélyre s meghajtá magát az üdvözlő lakosság előtt. — Kossuth még egyszer mondván köszönő beszédet, visszavonult a termekbe.

(Folyt. köv.)

Szokoly Viktor.

Doggenfeldi Vetter Antal honvéd-altábornagy.

(Vége.)

Julius 16-kán délben a hadtest Kis-Bérsnél négy-szögben volt felállitva, várva a parancsnokló tá-

bornokot. Vetter szemlélt tartva a seregen, beszédet mondott, melyben Guyon tábornok, valamint a

seregek ezen, annyi vitézséggel kivívott győzelemért, a haza nevében köszönetet mondott, s utána a vitézek legvitézebbjeinek mellét a magyar katonai renddel díszíté föl.

Egy kis epizódot kell még megemlítenünk: Jellaesics bán, a részéről győzedelmet egész bizonyossággal föltételezve, törzse számára Kis-Béren 30 személyre lakomát rendelt. A sors s derék honvédeink vitézsége azonban ezt másképp akarta, és így történt, hogy a magyar tisztek az oly fáradtságos nap után, a jól megtelt asztalnál költöttek el az ellenségnek szánt ebédet.

Julius 16-án délután — miután a sereg jól érkezett volt, — erős elővéd küldetett előre, az ellenség üldözésére, de nem sokára jöttek a jelentések, hogy az az elsáncolt titeli magaslatra és Dunántúlra visszavonult. Idejekorán üldözésről szó sem lehetett, mert Guyonnak csaknem minden löszere elfogyott és ennek pótlása, csak hat nappal a hegyesi csata után érkezett meg, mi annál sajnosabb volt, mert a 15-iki győzelem után azonnal a titeli fensíkra irányzott támadásuk eredménye leendett.

Kmety, ki az elővéddel július 14-kén reggel 9 órákor Kulára érkezett, kénytelen volt seregének fáradtsága miatt néhány órát pihenni, mi által a vett utasítástól eltérve, az alkalmat elmulasztá, hogy míg a bán Hegyesnél harcolt, hirtelen annak visszavonulási vonalát elfoglalja, minek eredménye bizonyosan az leendett, hogy a horvát bán foglyul ejtetik, és annak egész hadteste leteszi a fegyvert.

Kiss Pál tábornok, ki az előbb *Vetter* által Nagy-Váradon vezényelt Máriássy-zászlóaljban, mint százados szolgált, ez időben a pétervárváradí várban parancsnok volt. A hadsereg legvitézebb tisztjei közé tartozott.

Pétervárad felszabadítása után Kmety a vártól délkelet felé Rodenstáhnál táborba szállott.

A hegyesi csata következtében a délnyugoti vidék egész Temesvárig és egész a titeli fensíkgig a nemzet számára vissza volt hódítva.

Vetter, ki főhadiszállását Péterváradra tette át, a kormánytól parancsot kapott a titeli fensíkot bevenni, mire ő az intézkedéseket július 23-kán meg is tevé.

A támadás két oldalról: Mossorin s Vilova felől már éji 2 órákor volt megkísérlendő. A hadképlet valószínűleg csak felületesen tétetett meg. Nem tudatott, hogy minden bejárás elsáncolva volt. Mossorinnál a gözhajó, melynek a katonaságot partra kellett szállítania, éjfélutáni 2 óra helyett csak reggeli 8 órákor érkezett meg. Az ott

parancsnokló Guyon egyetlen dandárral kísérte meg a rohamot, minthogy azonban a mocsárok között csak egyetlen egy út volt, a roham az ellenség öldöklő kartácstüze miatt nem sikerülhetett. Guyon ismételt kísérleteket tön, de ezek, dacára serege határozott vitézségének, kedvező eredmény nélkül maradtak. *Vetter* törzsével reggeli 4 órákor érkezett meg Vilovához s rögtön meggyőződött, hogy a parancsnokló tábornok által oly csekély erővel a jól elsáncolt bejáratok ellen intézett támadások nem sikerülhetnek, miért a további hasztalan kísérleteket megszüntetve visszavonulást parancsolt.

Mossorinba Guyonnak alig 5000 emberből álló gyöngö hadteste, Vilovára pedig két kicsiny dandár rendeltetett. Az ezen vidéken történt egyéb támadások csakis tüntetések voltak, hogy az ellenséget tévutra vezessék. Ily célja volt Kmety hadteste sorakozásának is Perlasztól Tittel ellen. — *Vetter* jul. 24-kén parancsot kapott, hogy egy 7000 emberből álló hadtestet 40 ágyúval, Guyon parancsnoksága alatt, Dembinsky hadseregének erősítésül Szegedre küldjön, minek következtében *Vetter* Kmetynek meghagyta, hogy hadtestével a Bácskát foglalja el, főhadiszállását pedig jul. 25-kén a Tisza balpartjára, Beodrára tevé át.

Mielőtt azonban Péterváradot elhagyta, a várparancsnokkal értekezett még a haza által rá bízott vár iránt. A vitéz férfiú *Vettert* a következő szavakkal nyugtatá meg: „Szent Borbálának — így hívták ott a löpor-kamrát — kulesa zsebemben van.”

Aug. 3-kán Kmety parancsot kapott, hogy a Tisza balpartjára, Ó-Becsére vonuljon vissza. Később szintén Dembinsky főparancsnoksága alá jutott. Ilyképen *Vetter* hadserege, mely egy pár gyöngö dandár kivételével, a kormány által Szegedre rendeltetett, tettelegesen létezni megszűnt, sőt ő maga ezen válságos pillanatban további hatáskört sem kapott.

Vetter Perczel tábornokkal a kormánynál azt indítványozta, hogy a seregek a szegedi erős állásra összpontosítsanak, a Pestről s a Dunán át előnyomuló ellenséget, mely erejét menet közben elosztotta, megtámadandók, s részletenkint megverendők; ennek nem sikerülése esetére addig tartsa magát a sereg az elsáncolt táborban, míg az északról levonuló többi seregek erős állást foglalhatnak el, és hogy így az egész magyar haderő Erdély felé visszavonulhasson. Idő közben Bem is 26,000 főnyi hadát Erdélyben összpontosította.

Ezen terv Dembinszky s mások által elvetetett, minék következtében Vetter parancsnokságáról augusztus 7-kén leköszönt. Faacséton táborokarától bucsut vón, annak jelenlévő tagjait arra kérvén fel, hogy saját személyes biztonságukról gondoskodjanak, mert a temesvári esata után vége volt minden reménynek.

Az elválás pillanata fájdalmas és megindító vala, de az elválást a boszút lehelő ellenségnek közeledése szükségessé tette. Utolsók voltak, kik Vettertől bucsut vettek: Hahn, Mihalek, Bogdánffy és Capf törzstisztek.

A világiosi katasztrófa után Vetter még több ideig bujdosott, míg végre Zemplénmegyében Hernádnál idegen név alatt, barátjai segedelemével egy kis bérletet sikerült fölvennie.

Vetter ezután egész 10 hónapig a hazában maradt, és kilenceszer volt az elfogatás veszélyének kitéve, miglen jó barátainak segélye által, — kik magukat s családjaikat a legnagyobb veszélynek tették ki, sikerült Bécsen keresztül külföldre menekülnie.

Egy alkalommal Vetter különös veszélyben forgott. Ez 1849. szeptember 6-kán Sopronyban történt. Ez alkalommal szolgáló öltözetben tón kísérle-

tot Bécsen át Németországba jutni. Csak saját és állítólagos urasága lélekjelenlétének köszönhető szabadulását; a hét eszászuri tisztből álló bizottság, mely akkoron Sopronyban a honvédek s menekülők elleni vizsgálattal volt megbizva, meg nem engedé ugyan Vetternek, hogy Bécsbe utazzék, hanem mégis írásbeli engedélyt adott arra, hogy Magyarországbán tartózkodhassék. Hasonló helyzetbe jött az 1850-diki télen Kassán.

Vetter 17 éven át külföldön tartózkodván, haditudományának tökélyesbítésén működött. Angliában egy katonai intézetnek tanára volt.

Sok szenvedés és nélkülözés után végre a hazába visszatérve, mindamelllett, hogy életének 65-dik évében van, ép s erőteljes férfiú, ki terjedelmes hadi tudományosságát s gazdag tapasztalatait a mostani átalakulási időben hazájának szentelni mindenkor kész.

Jelenleg körünkben, Pozsonyban lakik, hol őt egyhangulag díszpolgárrá választották, és mi a hon érdekében ajánljuk, hogy áldozat- s szolgálatkészsége, tiszta hazafisága, nagy esze és nagy képzettsége méltó foglalkozást leljen.

Beck Antal.

Magyar szabadkőművesség 1861-től 1867. végeig. *)

A „Hazánk s Külföld“ tavalyi évfolyamának 39-ik számában a magyar szabadkőművesség történetét az 1849-ik évig lehozva olvasható — s úgy hiszem, az olvasó közönség, mely e társulat működéséről bizonyos felvilágosító adatokkal kívánna birni — érdeklél fogja olvasni e szövetség történetét Magyarországon az 1849-iki időszak utántól kezdve napjainkig.

szabadkőműves nem vagyok, de e társulat iránti nagy érdekeltségen sok és fárasztó munkákra ösztönzött, hogy e társulatnak hazánkban való működéséről szóló hiteles adatok birtokába juthassak. Mint be nem avatott egyén, nem bocsátkozhatom behatólag belső működéseikbe — mivel ezt csak a társulat tagja volna képes tenni — hanem csak külső történetéről és fejlődéséről adhatok tudósítást, és pedig két közleményben; az egyik fog szólni a feutnevezett időtől 1863-ig terjedő történetéről, s mivel legtöbb hitellél fog birni, ha e társulat saját irataiból idézek, tehát az e korra

vonatkozókat „Latomia“ című folyóiratuk után közlöm; a második közleményben szólok a szabadkőművesekről a 3—4 utolsó évben egész napjainkig, melyről szóló adatok megszerzése csak igen elszórt és nehezen hozzáférhető közlésekből sikerült.

A „Latomia“ (1864. évben) így ír:

Az újabb időben felmerült fáradozások, miszerint Magyarországbán törvényileg alkotmánynyal öllátott szabadkőműves páholyokat létesítsenek, a szabadkőművesek írományaiban ismételt és nagyon különböző vitatásokra adtak alkalmat. Közzelebről azon állapotba jutottunk, hogy megbizható alapos közlés és részben kezeinknél levő eredeti iratok után közzelebbi ismeretekre jutottunk az ottani álláspontnak és jelen folyóiratban — ama közlések adójától felhatalmaztatva — következőket közöljük:

1861. nyarán sikerült a szabadkőművesség érdekében Ausztriában már oly rég óta eredményel működő testvér (tagtárs), s postai egyetemi tanárnak, dr. Lewis L. fáradozásainak egy szép számú, jobbára már szabadkőművesekből álló csoportot létesíteni, kik egy Posten felállítandó páholy érdekében egyesültek. Ezek: Károlyi Ede, Csáky

*) Midőn ma már közzé merjük tenni ez igen érdekes iratot, azt hiszük, hogy hazai szabadkőműveseink irányában, — melyeket kormányunk férfiai közt is tudunk — nem követünk el indiskréciót, közönségünknek pedig szolgálatot teszünk.

(Szerk.)

Tódor és Kálmán, Teleky János és Eszterházy István grófok, továbbá b. Vay Béla, Komáromy György, Almási Pál, Zsarnay Imre, Polacsek Lajos, Lummitzer Elek orvostudor és gr. Károlyi titkára: Szerényi Ede. A legnagyobb rész katolikus vala. A két első, előlegesen az alapítandó páholy mesterének és titkárának, gr. Csáky Kálmán első felügyelő, és b. Vay Béla második felügyelőnek választottak. A páholy „*Szent Istvánhoz*“ cím alatt működött.*)

Előinté tervezetett, hogy többen a nevezettek közül Hamburgba menjenek, hogy az ottani nagy páholytól az alapítandó páholy számára alkotmányt szerezzenek. A költségek megkímélése tekintetéből jónak találták, hogy az ügyet írásban intézzék el. Ebből kifolyólag egy írott kérvényt szerkesztettek és Lewis testvér azt 1861-ben október 22-dikén Hamburgba küldé. A hamburgi nagypáholy nagymestere, Buek testvér, ki a szándékolt lépésről már elege Lewis tr. magán leveléből tudomást vón, körülményesen válaszolt azon évi november hó 3-dikán, és megjegyzé — rámutatva általán a szabad-közművesek elegeire és különösen a hamburgi nagypáholy törvénykönyvének 6. és 10. cikkében foglalt alaptörvényeire, — hogy ezen feltételek elmellőzhetlenek és csak a hamburgi nagypáholy nyújthat segédkezést egy Pesten alakulandó szabad-közműves páholyának, melytől megváratik, hogy: 1. az államkormánytól egy ilyen páholy alapítására szóló engedély kétséget ne szenvedjen, és ennek megnyerése egy írásbeli okmány által kimutattassék; 2. hogy az alapítandó páholy egy, minden alapítandó tag által aláírt kötvény által kötelezi magát gyűléseiből minden politikai és vallási (konfessionális) tárgyalásokat és irányt kizárni; 3. hogy az kötelezze magát német nyelven munkálkodni, német páholy lemi és maradni, — melynél alattomban értetik, hogy a páholy magát, mint minden leány (fiok) páholy kötelezze, az anyapáholy alapegyezményét (szóval: a három János-rendre való szorítkezést),

*) Tudunkra adatott, hogy mindnyájan a fennjelöltek következő iratot intéztek Lewis testvérhez: „Les soussignés sont convenus de former à Pest une Loge de Francs-maçons et prient le Dr. L. Lewis de l'instituer et de faire les démarches pour la Constitution.“ (Alulírottak meggyeztek arra nézve, hogy Pesten szabad-közművesi páholyt alakítandnak s dr. Lewis t t kérést fel annak összehozására s hogy tegye meg az alkotmány megnyerésére szükséges lépéseket.) A gyűlések a Partel (Bartal?) főle villában tartattak. Gr. Csáky Tódor különös érdekléssel viseltetett a dolog iránt, emlékpéntz veretett a szent István képével; a jelvények ezüstből készültek.

törvényeit és szertartáskönyvét munkáiban elfogadni és azt szigoron, felbonthatlanul megőrizni.“

De Lewis tr. működése, minek folytán ama feltételek megtartását sürgető — többek részéről gőrdített akadályokba ütközött, kik azelőtt készséget mutattak a páholy alapítására. Voltak többen, kik e föltételeket el akarták fogadni, de az egyedül érvényt követelő párt ellene volt, miért a kormányt engedélyért fölkérni nem, és gyűléseit csak magyar nyelven akarta tartani.

Lewis tanár sajnálatát fejezte ki, hogy az ügyet Buek tanár nagymesternek feljelenteni kötelessége, s az egész ügytől félrevonul*), s nem sokára az egész feloszlott.

Nagyon előtök ettől a 2 évvel ezután tett lépések egy Pesten leendő német páholy alapítására, melyről a szabad-közművesi lap 1864. évi 10-dik számában és az ez évi „Latomia“ első füzeté 84-ik lapján már említés tétetett.

Biztos adat szerint 1863. december 28-dikán következő testvérek: Lewis tanár, Barbieri Károly karnagy, Stéger énekes, Hausner J. és Rosner Pál kereskedők, Rhomada G. főiskolatanító és Scheurer L. kereskedő és házbirtokos Barbieri testvér lakásán értekezletre gyűltek össze, vajjon czélszerű volna-e egy német páholy alapítása?

Lewis tanár az alkalommal szükségesnek monddta ennek alapítását, hogy ez ellenséges pártok romboló működését ellensúlyozzák. A jelenlevők oszták az ő nézetét és reményüket fejezték ki, hogy a kormány egy ily páholyt legalább hallgatással türend, oly nézet, melyet Lewis tanárnak *Worafka* es. kir. udvari tanácsos, az akkori pesti osztrák rendőrfőnök is nyilvánított, de később visszavont, hihetőleg azért, mivel Almásy Pál özszeesküvés gyanujából befogatott.

A páholyalapítási terv kivitelére Barbieri egy helyiség szerzéséről gondoskodott, és minden jelenlévő aláírt bizonyos összeget a kollékek beszerzésére és egyszersmind kötelezték magukat havonként két forintnyi illetményt fizetni. Rhomada és Scheurer testvérek ideiglenesen kincstárnokká és titkárrá választottak, Lewis testvér pedig elnöké tétetett.

A páholy-helyiség 200 forintnyi költséggel berendeztetett, de a páholy — melyhez Magyarországnak már számos helyeiről érkeztek belépésért

*) Biztos tudósítás következtében irhatjuk, hogy Csáky gr. azonnal elhagyta Pestet és magával vitte a nagypáholy papirjait és jelvényeit. A többiek még egynéhányszor egybe-gyűltek, de Lewis testvér többé köztük meg nem jelent.

való folyamodványok, — nem kezdhetette meg ez időben működését, mivel lehetetlen volt a hamburgi nagypáholy által követelt kimutatást (t. i. a

kormány engedélyét) megnyerni, és ennek folytán alkotmányt szerezni.

Erödy Béla.

Egy hét története.

— Jan. 14. —

(V.K.) Megesik néha rajtunk — magyarokon — hogy lementé előtt dicsérjük a napot. Sőt, — mivel hamar örülünk vagy elbusuljuk magunkat valamin — az is megesik, hogy himnuszt zengettünk oly napnak is, mely még föl sem kelt, s előre jó kedddel fürdünk sugaraiban, mielőtt szétáradtak volna. És olykor, a míg zengjük a himnuszt s örvendünk a jövő verőfényének — jön egy fordulat, s a nap helyett nedves, komor, rideg köd tünik föl a láthatáron. Ki kell oltanunk az öröm obogó fáklyáit, melyekből nem marad más, mint kóválygó füst a légben s egy kis korom orcáinkon.

Körülbelül így jártunk a — vasuti köleső-nel is.

Mily öröm volt rá gondolni, hogy a világszép pénz — mely király a királyok fölött is — meghajol a magyar önállóság előtt! Mily édes káröröm suhant be keblünkbe, látva, hogy a magyar pénzügyminiszter könnyedén átugorhatja Bécsset, mert szívesen üdvözlők Páris és Frankfurt kellő közepében is, s adnak neki, a memyi kell!

Emlékezünk rá, hogy midőn a kölesönt megszavazó gyűlésen Haber (vagy Haberern) urat — most már nem érdemes, hogy utána járjunk, mint írják le nevét szabatosan — megmutatták a közönségnek, hány láteső és büszke arc fordult edérek, becsületos ember felé, ki pénzügyminiszterünket bevezeti a kincsek világába, hol maig is élnek még a hitregebeli király utódjai, kiknek csak hozzá kell nyulniok valamihez, hogy az rögtön aranyvá változzék át.

Hanem Haber ur nem volt jó kalauz. Pénzügyi poéta volt, ki légvárat épített. Kis fejszével ment neki az óriás fának, melyet nem sikerült hatalmába keríteni. Ekkép a világszép pénz kőnn marad, s nem lesz belőlük sem magyar vasút, sem alföldi esztona.

E füstbe ment remény képezte a mult hét történetét. Mindamellett maga az ügy nem bukott el, csak egy út zárult el lábaink előtt, melyet már teljesen biztos pályának tekintettünk a célhoz. Most egy más ösvényt kell törnünk, mert a célt el kell érni minden áron.

A ködöt már is egy kis derület világosítja meg

— az önbizalom fénye. Hátha saját erőnkkel is kivihetnők e nagy vállalatokat! A pénzügyezetek mindenfelé nagy összegeket irnak alá, egyes gazdagok szintén, módjukhoz képest, s az izraelita tözsérek is meleg részvétet mutatnak.

Az egyenjogosítás jó magvetése általában nem esett terméketlen sziklára. Nem csak szóban, elismerésben, hála isteni-tiszteletben, (minő a pesti izraelita templomban a mult vasárnap volt,) s hírlapi cikkekből nyilvánul ez, hanem áldozatkész tettekben is. Egy vagyonos zsidó az egyenjogosítási nap emlékére iskolát emeltet pusztáján, a másik másféle alapítványt tesz, a harmadik — egy lakadalomkor — jelentékeny összeget gyűjt a honvédalapra, sat. A magyarosodás teljes buzgalommal folyik, s az idegenkedés és előítélet gyorsabban enyészik, mint hittük volna. Ime, Ipoly-Ság városa egy tanácsnokot és egy pénztárnokot választ az izraeliták közül, s megkezdí a jó példát, melyet követni kell.

Fővárosunkban is jár a hír, hogy az egyenjogosított polgárok jelentékeny áldozatkésztséggel akarják megörökíteni e tény emlékét. Egyik egyet, másik mást mond. Anyi bizonyos, hogy a készség és buzgalom meg van hozzá, s ha a pesti népszínház terve szőnyegre kerül, bizonyos, hogy az új polgártársak köréből erre is sok részvényes fog kikörülni.

A mostani népszínház — rossz időben — valóban oly messze van, hogy csak a japáni akrobaták bírnak nagyobb közönséget gyűjteni. Tehát nem a művészet, hanem a kuriózum. Ezeket a japániakat különben érdemes megnézni. Nem csak mongol fejük, sajátzerü bő köntösük s hidegvérű arkiféjezésük érdekelheti a nézőt, hanem mutatványaik is. Bámulatosan tudják az egyensúly-játékokat végezni, a nagy létrát — melyen egy pörös köntösű fickó szaladgál — talpaikon tartani, golyókkal, pálcákkal rendkívül ügyesen játszani, s van köztük egy kisasszony is — Djo-Shiouja-Mats-Noske — ki egy dróton oly könnyen sétálgat tarka napernyője alatt, öltözködik sat, hogy meg sem ingadozik soha. Látni lehet lepkejátékukat, a pillangókat egy legyezővel hajtvá a légben, s hallani nemzeti zenéjüket, s így a látványuk va-

lődi néprajzi oldala is van. De a főérdek még is csak az, hogy előttünk új emberek mozognak, s az is, a mit mutatnak sok, részben új.

Nem mondhatjuk ezt a nemzeti színház közéleti újdonságáról: a „Reggeli előtt“ című kis vígjátékról, mely másfél évig volt a nemzeti színház veszteg-intézetében, mielőtt színpadra bocsátották volna. Rákosi e műve egy kis változat a vígjátéki szerelemföltés régi témája fölött. Van benne fecségő eselések, szerelemföltő fiatal

nő, félreértés, mely egy pár jelenet után szerencsésen kibonyolódik, s a lenge ködöt a béke mosolya fűzi el.

Hagyományos recept, melytől a vígjátékirók maig sem térnek el. Az est azonban nem volt érdektelen. A néző újra meggyőződött, hogy Rákosi Jenő tehetsége még ily irodalmi bagatellben is kitűnik, és hogy Felekiné asszony a legkedvesebb színésznők közé tartozik.

Vegyes közlemények.

(F. Gy.) (Történeti naplór.) Januárhó: 15. Tökölly Imre Zrínyi Honával összekelt Munkácsen 1682. — 16. Melancthon Fülöp, Luther társa született 1476. — 17. Franklin született 1706. —

18. Nagy Lajos boszuló serege Aversába érkezik 1347. — 19. Kopernikus született 1472. — 20. Willis Náthán, amerikai író, született 1807. — 21. XVI. Lajos francia király lefejeztetett 1793.

—v.— (Abeszíniai típus.) Most, midőn az angolok hadjáratot indítottak ezen észak kelet afrikai ország ellen, a különböző tartalmu lapok nagyon sokat foglalkoznak annak lakosai ismertetésével. A lefolyt évben lapunkban mi is adtuk már Abeszínia lakosai rövid ismertetését, s most azon helyzetben vagyunk, hogy egy abeszíniai férfi-fej rajzát is adhatjuk Lejean francia konzul nyomán, ki nagy érdemet szerzett magának mind e nép, mind egyéb középpafrikai törzsek ismertetése által. Ha az itt fametszetben közlött abeszíniai fejre tekintünk, az első pillanatra feltűnik, hogy abban az afrikai típus főkéllékéi: lapos homlok, kiálló arcsontok, lapos orr és az aránytalanul duzzadt ajkak hiányzanak, s nagyon elfogadhatónak tarthatjuk mind Lejean, mind más tudós utazók azon véleményét, hogy az abeszíniaiak Afrikának nem őslakosai, hanem nyugat-ázsiaiak s ugyanazon népesaláddhoz tartoznak, melyhez az arabok és zsidók; s valóban, hagyományaik csakugyan az utóbbi néptől származtatják őket. Hogy azonban az afrikai éghajlati viszonyok, az ottani másnomű életmód s különösen az ősbennlakó négekkel való vegyülésük némi átalakulást idézett elő bennök, ezt még akkor is kellene himnünk, ha nem látúok az abeszíniai típusokon arcuk sötétbarna

szímet. — Hogy némely népet a más éghajlatok alatt ezredéveken át való lakás s idegen törzsekkel való sűrűbb érintkezés mennyire átalakíthat, arra példák a *berber*ek, középp-északi Afrika lakói.

A *berber* Barth szerint ősarabs szó s valamiut az *adam*, *edem*, ez is embert jelent s a mai *berber*ek még a mahumedanizmus előtti araboknak Afrikába vándorolt s ott elterjedt maradékai, kik testalkatuk, színük és arckifejezésükre nézve nem igen sokban különböznek a tiszta vériú négerektől. — Nem hallgathatunk el itt még egy megjegyzést Afrika *fekete lakóiról*. Népies nyelven mi ezeket *szerecseneknek* nevezzük, de hibásan, mert a szerecsen nem más, mint a *szaracén* név (az Európában székelt arabok) vulgáris kimondása; irodalmi nyelvünkben pedig Afrika törzslakóit *négereknek* mondjuk, mely meg

Abeszíniai típus.

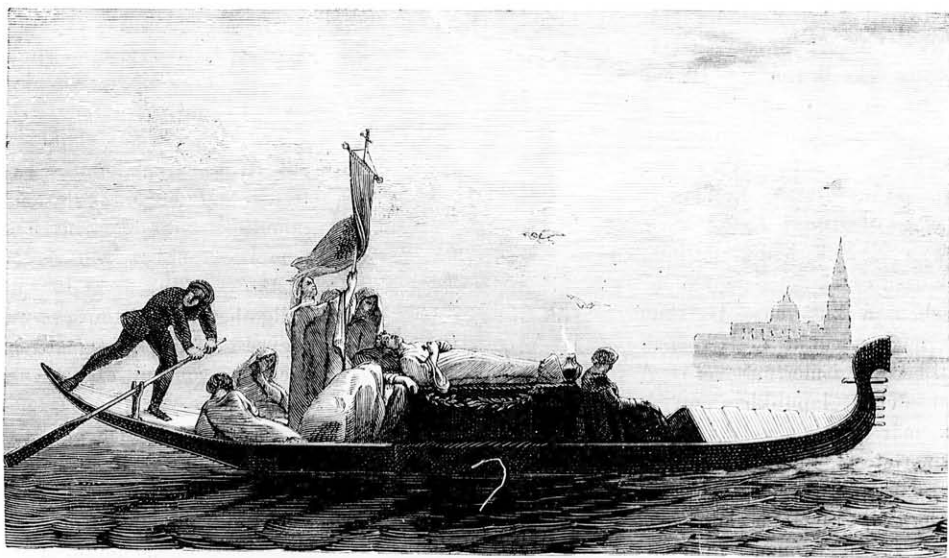
a latin *niger* (fekete) szóból ered. Legjózanabban teszünk tehát, ha Afrika törzslakóit „feketék“nek nevezzük.

—v.— (Temetések Velencében.) Velencének, ezen vízre épített esodás városnak legfőbb s legszebb részzeit már ismertettük a „Hazánk“ 1865-diki folyamában. Ez alkalommal egy megható szokását mutatjuk be képekben és rövid leírásban. Velence lakói a tenger hullámai fölött születnek, azok fölött élnek s így természetes, hogy a tenger végtisztességüknek is tanuja. Adria memyasszonya (így hívták azelőtt Velencét) legvagyonosabb patriciusai s azok, kik a hatalmas köztársaságnak nagy szolgálatokat tevének, végnegyhelyet e város templomaiban leltek, melyek ma már zsufolyva vannak nagyszerű síremlékekkel, melyeket hazánkban sehol sem láthatni. Később azonban egészen megtelvény e templomok (pedig ilyen 130 vala!)

a vagyonosabbak a közel levő San Micheli di Murano szigetekre temetkeztek, s e lapon látható képünk egy ilyen vagyonosb temetkezési menetet ábrázol. A gondola némán siklik tova a velencei csatornák esőndes tükrén s a ravatalra kiterített fiatal leány földi maradványait sirva környezik rokonai, a harang zugása csak messziről hallik s a menethez illő síri esőndet csak egy-egy hojsza-madár gyászos sikoltása szakítja meg. Hanem ezen temetésnél talán még meghatóbb a szegény ember temetése, mely másik képünkön, e lap 9-dik oldalán látható. A szegény velenceiről nem mondhatni, hogy visszahelyezik holttestét az anyaföldre, melyből lett. A gazdag velencei születhetik Italia gyönyörű partjain, valamelyik

nyájás, vig, magukban dudoló alakokat láttunk hanem midőn gondolánkon fölkerestük ama szűk csatornákat, melyeket jobbra-balra a szegénység; omladt falú házai szegélyzenek be, azokon gyakran surrant el egy-egy fekete ladik, fehér lepelbe burkolt élettelen tömeggel. „Qui vanno i beechini!“ Itt mennek a sírásók! mondá ilyenkor gondolierünk.

* (*Törvényszék a holt királyok felett.*) Párisban a senátushoz benyújtott kérvények közül kiemelendő az, melyben bizonyos Chambonneau ur előbb bíró, most ügyvéd Moissacban, azt kérelmezte, hogy ős egyiptomi módra, az uralkodók felett haláluk után ítéletet tartsanak. Egy tanács-tagokból összeállított gyülekezet ünnepelesen

Egy velencei ara temetése.

pompás nyaralóban, s tudja, hogy tetemeire megszentelt hantok fognak hullani; de a szegény születéshelye a tenger s tenger a sirja is. Koporsó helyett zsákszerű halotti ingbe borítják s úgy eresztik le a tenger fenekére, táplálékául azon halaknak, melyek azelőtt őt táplálták. — A mit eddig a velencei temetésekről írtunk, az gyászos volta mellett még mindig némileg költői, de a velencei temetés sokszor borzasztó. Mult nyáron e sorok írója nevével éppen akkor látogató meg e esoda várost, midőn a Dalmátiában s Nápolyban nagy erővel dühöngő kolera oda is befészkelte magát. A lapok tele voltak a rémos angyal pusztításai leírásával, de azért mi Velencében, a Canal-grandén, a páratlan Szent Márk téren, a dei Schiavonin, mindenütt csak

mondja ki, hogy az elhunyt királyok fölött vagy a tanács; vagy legalább 51 tagból álló küldöttség mondja ez ítéletet. A bebalzsamozott tetem a tanács-teremben felállítatnék, egy védendő, egy vádolná s 49 tag ítélne az elhunyt felett, s az ítélet szerint a császári tetem vagy a Péro-Lachaise vagy sz. Denisben temettetnék el. Mióta Gutenberg a betűket feltalálta, mióta a történet fennáll, korona és király-pálca ugyis ítélőszék előtt áll. A történet egyformán ítél a koronás és koronátlan fejek fölött. Teheti a fejedelmi ház Néroit vagy Herostatusait arany sírboltokba, a történet sarat dob rá s be lesz piszkolva, az arany és gyémánt dacára.

lag" az örökös tartományok pénzügyminiszteriumának hatáskörébe tartoznak. Mindazon hírek, melyek szerint Lónyai állása meg volna ingatva, alaptalanok. A kölcsön ügye ugyan rövid időre elhalasztott, de korántsem áll oly kedvezőtlenül, mint híresztelik.

* (Képviselőválasztás.) Gál Jánost, ki a hétszemélyes tábla tagja lett s új választás alá bocsátottamagát, ismét egyhangulag választák meg képviselőnek Oláh-Ujfaluban.

* (Bízsörményi sajtópörében,) mely e hó 22-én lesz, a védő ügyvéd Funták Sándor leendő.

* (Perczel Mór szegedi látogatása) nagyon ünnepléses volt. A jeles bajnokot és hazafiát mindenütt szívóbb jövő kitüntetésekkel fogadták. Dacára, hogy megérkeztek az idő kellemetlen volt, a sáros utcákon mégis hullámozott a nép. Az indóházánál nagytolongás volt. Hangzott az éljen és Perczel induló. Fluck Ferenc, a honvédegyetelnöke, üdvözlé. Perczel meghatva köszöné meg a fogadtatást. Mozsarak szóltak, s bandérium lovagolt. Egymást érték az üdvözlő küldöttségek. A kaszinó részéről Osztrovszky József üdvözlé, s az egykori vezér könyözve ölelte meg kormánybiztosát. Este a színházban az „Üldözött honvéd”-et adták elő, s a nagy közönség riadó éljenzéssel fogadta híres vendégét. Később volt a fáklyás menet a kaszinó előtt. Itt Nagy Sándor ügyvéd tartott beszédét, s Perczel melegen felelt, többi közt a magyar hadsereg szükségét emelve ki a haza és király érdekében.

* (Bécsből elküldték már Triestbe a vasúti győzkocsit,) mely Miksa császár holttestét fogja szállítani. A kocsi feketére van festve, szélein s az ajtó-és ablaknyílásoknál ezüst vonalokkal. A kerekek szintén meg vannak ezüstözve. Az ablakokat fekete függönyök fedik. A kocsi belsejét fekete posztó fedi, s közepén áll a ravatal. Hír szerint Tegethoff altengernagyot, ki megbízatásában oly buzgón járt el, grófi rangra fogják emelni.

* (Keserű gúnyú úz a sors) Prottmann urral, egykori pesti policiajeldirektossal. „Titkos jelentései”-t most a pesti a sajtóárlók használják és takargatnak bele sajtót, meg kvárglit. Az „összbirodalom” és a „szisztém” érdekeiben nagy csomóra nőhettek e „titkosjelentések” s a jámbor sajtózók most szivdobogva olvashatják a boritékról, hogy egykor mily borzasztó dolgok fenyegették a birodalmat. Hanem azért Prottmann ur fejfájás nélkül éli a világát.

* (Jótekonyság.) A közelebb elhunyt Luka Ferencné szül. Neskovics Mária asszony több célra tett jótekonny hagyományozást. Igy ezer-ezer frntot hagyott a pesti ref. és luth. egyházakra; egyenkint 500 frtot pedig a váci süket-néma s a pesti vakok intézete s a Rókus-korház részére.

* (V. Ferdinánd császár és király) Prágában melibajban szenved, s napi sétáit is kénytelen volt félbehagyni. A palotája előtti térszénét is megszüntették.

(Szent Margit, IV. Béla király lednyának házi oltára) e 13-dik századbéli műretek, a brittish muzeum birtokába kerül. Gróf Batthányi Arthur pár év előtt adta el 20,000 frankért egy frank-

furti régiségárusnak. Nagy kár, hogy ez Árpád-házi műemléket nemzeti muzeumunk számára nem bírták megszerezni.

* (Hire jár,) hogy a közös hadügyminiszter, b. John altábornagy, még a delegációk összeülése előtt lemondana.

* (A „jénai magyar kör”) örömmel jelenti, hogy több írótl és kiadótól kapott már küldeményeket, sőt részesült pénzbeli gyámolításban is, nevezetesen az aradi kaszinó 25, Szathmáry Király Pálné asszony pedig 20 ftot sziveskedtek könyvtára számára bektüdeni.

* (Egyiptomból, az Alexandriában élő magyarok) 270 frankot küldtek az egri honvédemlékre.

* (Ipolságon az emáncipáció azonnal érvényesítették,) mert Grünwald izraelita polgárt városi tanácsnoknak, Weiszbergert pedig pénztárnoknak választák meg.

* (A só árát) hír szerint a magyar pénzügyminiszterium jóval lejjebb kívánja szállítani; valamint üdvös intézkedések által meggátolandja ama visszaéléseket, melyek eddig a marhasó árulásával tüzérkedők részéről történtek. — Ezen üdvös szándék, ha teljesülésbe fog menni, nagy áldás lesz a népre, mely eddig a konyhasó drága ára miatt megszokta a marhasóval élni, s ez már több ízben káros betegségeket vont maga után.

* (A magyar pianista szerzetben) a most megjelent schematismus szerint van 200 áldozár, 102 növendék, 20 novicius és 1 frater. Közoktatást a jelen tanévben 8596 növendéknek adnak e szerzetbeli tanárok.

* (A nagy-kanizsai főgymnázium alaptökejéhez) Festetics György gr. miniszter 1000 frttal járult, a miért a gymnasiumügyi bizottság nyilvánosan köszönetet mond.

* (Gyöbrött új év napján) a nagy drágaság s a közlekedés fennakadása folytán beállott munkahiány miatt szükségét szenvedő ezernyi munkás közt lázongás ütött ki s elkezdtek az indóházat ostromolni, hogy a hivatalnokokat leverjék. Csak katonaság segítségével lehetett helyreállítani a csendet.

* (Az izraeliták pesti imaházában) vasárnap délebb hála-ünnep volt az egyenjogosítás alkalmából. Dr. Kohn tartott magyar szónoklatot. Ez ünnepélyen vallás különbség nélkül igen sokan voltak jelen, s a külön meghívott egyenlőségi kör nagy küldöttség által képviselve. E nap az izraelita község 500 szegény közt valláskülönbség nélkül pénzdományokat osztott ki. Az iskolában pedig ugy most, mint minden évben, e napot szünnap által fogják ünnepelni.

* (Ugocsa megyéről azt híresztelték,) hogy a mint egykor nem akart koronázni, most meg nem akart emancipálni, mert bizottmánya tagjai közzé nem akart izraelitákat választani. Pedig Ugocsa jegyzőkönyvileg fejezte ki örömét az egyenjogosítás fölött, de a megyei bizottmányba izraelita tagokat nem választhattak, mert egy országgyűlési határozat kijelenté, hogy a megyék rendezéseig a bizottmányokat kiegészíteni nem lehet.

Előfizetési fölhívás

„HAZÁNK S KÜLFÖLD“-re.

Lapunk irányát már ismeri olvasó-közönségünk, mert előfizetőink száma mutatja, hogy azt már az országban mindenfelé el van terjedve. Itt hát csak azt jegyezzük meg, hogy ez irányt ezentúl is megtartjuk, rajta levén, hogy legjobb íróinkat csoportosítván magunk köré, közleményeink mind becsek, mind érdekfeszítők legyenek.

Uj évvel kezdődő számos érdekes közlendőink közül csak

„Az 1848—49-diki eseményekre vonatkozó ismeretlenebb rajzokat“,

„Kossuthnak képekkel illusztrált angliai diadalutja ismertetését“, és

„A menekült magyarok kaland- és szenvedéstelejes életét Amerikában“ említtük föl.

1868-diki minden egész éves előfizetőnket 1868-ban ismét uj és kedves meglepetésben fogjuk részesíteni, (csupán a 30 krnyi bélyeg- és csomagolási díj beküldése mellett.)

Uj előfizetőink azon kedvezményben részesülnek, hogy 1867-diki múltapunkat, a párisi világtárlaton kiállítva volt, „Hunyady László végbúcsúját“ is megkaphatják 1 frt 30 kr. külön beküldése mellett, mely összegbe már a bélyeg- és csomagolási díj is belé van számítva.

Előfizetési föltételek:

Egész évre 6 frt. Negyedévre (jan.—aprilisig) 1 frt. 50 kr.
Félévre (január—júliusig) 3 „ az 1868-diki műmelléklet csomagolása 30 „

Előfizetési felhívás a

„HETI POSTA“

című politikai hetlappra.

(Ára évnegyedre csak egy forint.)

Mai nap jóra való magyar ember már nem lehet el ujság nélkül, mert nemcsak joga van meyeje, hazája és a nagy világ dolgairól értesülnie, hanem ez hazafias kötelessége is; mert csak azon ország életre való, melynek minden polgárát érdeklik a közügyek.

Az előfizető oly szabadelvű ujságot kap, mely érthetően magyarázza meg a hazai politikai állapotokat, — pontosan elbeszéli az országgyűlésen történeteket és az ott mondott szónoklatokat, — elmondja szorgalmasan, mi történik a nagy világ országaiban, és kifejtteni igyekszik, hogy miből eredt egyik-másik bonyodalom, — közli a különböző megyék gyűlésein történeteket s mindazt, a mi nevezetes adja elé magát akár az országban, akár a külföldön; — ad eredeti levelezéseket (s ilyek küldésére ezentúl is kérjük t. olvasóinkat) itthonról s távol külföldön elszórva élő honfitársainktól, — minderre kiterjedő újdonságaiban hasznos szolgálatot igyekszik tenni mindennemű tisztviselőnek, papnak, tanítónak, gazdának, községi előljáróknak, szóval minden állású polgártársainknak s mert a minisztérium és egyéb hatóságok rendeleteit is szorgalmasan közli, ezzel nélkülözhetővé igyekszik tenni minden más drága ujságot.

S hogy mulattató olvasványban is részesüljön az előfizető, azért a „Heti Posta“ minden számában még külön adunk magyar történeti elbeszéléseket, humorisztikus cikkeket s „Apróságok“ cím alatt olvasni érdemes furesaságokat.

Előfizetési föltételek:

Januártól március végeig ¼ évre 1 ft. | Januártól szept. végeig ¾ évre 3 ft.
Januártól június végeig ½ évre 2 ft. | Januártól egész évre 4 ft.

(Az előfizetések Pestre, a „Heti Posta“ kiadóhivatalához küldendők.)

Szokoly Viktor,
szerkesztő és tulajdonos.

Emich Gusztáv,
magyar akad. nyomdász és kiadó